

SEPTEMBER 2023

LOGNING AF TELEDATA I ET MENNESKERETLIGT PERSPEKTIV

Indsamling af oplysninger om borgernes telefonopkald, sms'er og geografiske placering skal ske inden for rammerne af menneskeretten. Der er imidlertid risiko for, at de danske regler om logning krænker borgernes ret til privatliv. Det skyldes, at teleselskaberne bliver pålagt at indsamle oplysninger om for mange borgere over for lang tid.

En ny lov om logning af teledata trådte i kraft den 30. marts 2022. Kort efter måtte Justitsministeriet konstatere, at loven måtte ændres på ny for at overholde EU-rettens krav. Ministeriet har oplyst, at de vil fremsætte et lovforslag med en ændring af reglerne, hvilket endnu ikke er sket.¹ Selv hvis reglerne bliver ændret på den måde, som Justitsministeriet lægger op til, vil der stadig være tale om, at der indsamles alt for mange oplysninger om hele befolkningen i forhold til, hvad EU-retten tillader.² Derfor bør Justitsministeriet udvide den kommende ændring af reglerne på især to områder.

Det gælder for logning af hensyn til terrorbekæmpelse, som risikerer at blive iværksat og opretholdt i situationer, hvor det ikke er tilladt efter EU-retten. Det gælder også for logning af afgrænsede geografiske områder, som risikerer at blive så omfattende, at den må anses for at være logning af så godt som alle borgere i Danmark, hvilket ikke er lovligt ifølge EU-retten.

På denne baggrund har Institut for Menneskerettigheder følgende anbefalinger:

ANBEFALINGER

Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at regeringen og Folketinget i den kommende lov sikrer, at:

- logning af alle borgere alene tillades i ekstraordinære undtagelsessituationer som fastsat af EU-Domstolen
- logning af borgerne inden for afgrænsede geografiske områder ikke i praksis kommer til at omfatte så godt som alle borgere i Danmark

INDLEDNING

Den danske stat har af hensyn til kriminalitetsbekæmpelse siden 2007 pålagt teleselskaberne at foretage indsamling af oplysninger om borgernes telefonopkald, sms'er og geografiske placering vedrørende alle kunder.³ EU-Domstolen har i en række domme siden 2014 fastlagt de EU-retlige rammer for logning af teledata.^{4,5}

En ny lov om logning af teledata trådte i kraft den 30. marts 2022.⁶ Formålet var at leve op til EU-retten. Kort efter måtte Justitsministeriet imidlertid konstatere, at loven måtte ændres på ny for at overholde EU-rettens krav. Justitsministeriet har således efter en dom⁷ fra EU-Domstolen i april 2022 oplyst, at dele af de danske regler nu skal ændres for at leve op til EU-retten, hvilket endnu ikke er sket.⁸ Ændringen handler om at afskære politiets adgang til loggede oplysninger i sager om grov kriminalitet, som teleselskaberne er blevet pålagt at indsamle af hensyn til statens sikkerhed.⁹ Indtil reglerne er blevet ændret, har Justitsministeriet oplyst, at de vil blive administreret på en måde, som overholder EU-retten.¹⁰

Selv hvis reglerne bliver ændret på den måde, som Justitsministeriet lægger op til, vil der stadig være tale om, at der indsamles alt for mange oplysninger om hele befolkningen i forhold til, hvad EU-retten tillader.

Det er vigtigt at bekæmpe terror og anden alvorlig kriminalitet, og politiet skal have de fornødne redskaber til bekæmpelse heraf - men det skal naturligvis ske inden for rammerne af Danmarks internationale forpligtelser.

I dette notat beskriver Institut for Menneskerettigheder de menneskeretlige bekymringer, som de danske logningsregler rejser. Notatet fokuserer særligt på logning af teledata med det formål at bekæmpe terror og grov kriminalitet, da disse kriminalitetstyper kan godtgøre vidtrækkende indgreb i borgernes privatliv. Indledningsvist gives et overblik over menneskeretten. Herefter fremhæves to centrale områder, hvor logningsreglerne kan føre til krænkelse af menneskeretten, og som derfor bør inkluderes i den kommende lovændring.

Det handler for det første om logning af hensyn til terrorbekæmpelse, som risikerer at blive iværksat og opretholdt i situationer, hvor det ikke er tilladt efter EU-retten. For det andet handler det om logning af afgrænsede geografiske områder, som risikerer at blive så omfattende, at den må anses for at være logning af så godt som alle borgere i Danmark, hvilket ikke er lovligt ifølge EU-retten.

HVAD ER LOGNING AF TELEDATA?

Logning af teledata er teleselskabernes registrering af oplysninger, hver gang en borger ringer til nogen, sender en sms eller på anden måde gør brug af elektronisk kommunikation. Dermed gemmer teleselskaberne data om, hvem man taler med, hvornår og hvor længe man taler sammen, hvem man sender beskeder til samt oplysninger om ens lokalitet.¹¹ Disse oplysninger kan tegne et ganske detaljeret billede af en eller flere personers aktiviteter. Politiet kan derfor anmode domstolene om at pålægge teleselskaberne at udlevere teledata til brug for efterforskning af kriminalitet.

LOGNING ER ET ALVORLIGT INDGREB I RETTEN TIL PRIVATLIV

Teledata er beskyttet af et EU-direktiv fra 2002 om databeskyttelse inden for elektronisk kommunikation.¹² Medlemsstaterne kan ifølge direktivet vedtage begrænsninger i beskyttelsen, der er proportionelle og tjener et legitimt formål som bl.a. statens sikkerhed og efterforskning af straffesager. Det er et krav, at begrænsningen overholder borgernes rettigheder i EU's Charter om Grundlæggende Rettigheder.¹³

EU-Domstolen er den autoritative fortolker af EU-retten og fastlægger gennem sine afgørelser, hvordan EU-retten skal fortolkes i alle EU-medlemsstater. På logningsområdet har EU-Domstolen siden 2014 afgjort en lang række sager, hvor Domstolen har fastlagt beskyttelsen af borgernes teledata.

Logning af teledata er et alvorligt indgreb i borgeres ret til privatliv og databeskyttelse.¹⁴ Samtidig kan lagringen af loggede oplysninger have afskrækkende virkninger, bl.a. ved at afholde borgere fra at benytte deres ytringsfrihed, ligesom der ved lagringen af store mængder data er en risiko for misbrug og ulovlig adgang.¹⁵

EU-Domstolen har anført, at det med loggede teledata er muligt at tegne et præcist billede af en borger på baggrund af for eksempel borgerens vaner i dagligdagen, midlertidige eller varige opholdssteder, rejser, aktiviteter og sociale relationer. Oplysningerne giver desuden indblik i, hvilke sociale miljøer borgeren færdes i. På baggrund af de indsamlede data kan der laves præcise profiler af borgerne, som er lige så følsomme som selve indholdet af de loggede opkald, beskeder og meddelelser.¹⁶ Samtidig er logning ifølge EU-Domstolen egnet til at skabe en følelse hos borgerne af, at deres privatliv er genstand for konstant overvågning, når logning finder sted, uden at staten oplyser borgerne om det.¹⁷ For at overholde den EU-retlige beskyttelse skal logning derfor være undtagelsen og ikke hovedreglen.¹⁸

TRE FORSKELLIGE KRIMINALITETSNIVEAUER FOR LOGNING AF TELEDATA

EU-Domstolen sonderer i sin praksis mellem **generel og udifferentieret logning** på den ene side og **målrettet logning** på den anden side. Med generel og udifferentieret logning menes logning af alle abonnenter og registrerede brugere.¹⁹ Målrettet logning betyder, at logningen afgrænses enten til en eller flere bestemte personer, eller til et eller flere geografiske områder.²⁰

Ud fra EU-Domstolens praksis kan man opdele formålene med logning i tre kategorier: 1. logning af hensyn til statens sikkerhed, 2. logning med henblik på forebyggelse eller opklaring af grov kriminalitet og endelig 3. logning med henblik på forebyggelse eller opklaring af almindelig kriminalitet. Disse tre kategorier er afgørende for, om der kan logges generelt og udifferentieret, eller om der kun kan logges målrettet, samt for politiets anvendelse af de loggede oplysninger.

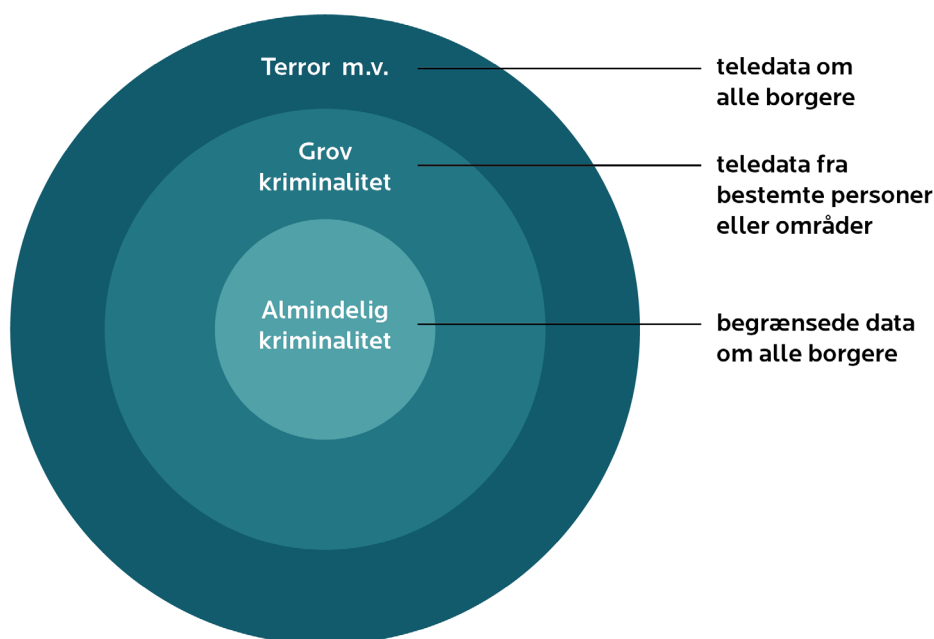
Den første kategori, logning af hensyn til statens sikkerhed, vedrører det mest tungtvejende hensyn. Når statens sikkerhed er truet, kan der efter EU-Domstolens praksis i ekstraordinære undtagelsessituationer foretages generel og udifferentieret logning af befolkningen. Det er en betingelse, at der er tilstrækkeligt konkrete omstændigheder, som påviser en alvorlig trussel mod den nationale sikkerhed, som er reel og aktuel eller forudsigelig. Logning må kun ske for en periode, som tidsmæssigt er begrænset til det strengt nødvendige, og logningen må ikke få en systematisk karakter.²¹

Den anden kategori, logning til bekæmpelse af grov kriminalitet, giver mulighed for at fastsætte målrettet logning. Målrettet logning skal tidsmæssigt begrænses til det strengt nødvendige. Som nævnt kan den målrettede logning både være personbestemt og geografisk afgrænset.²²

Endelig er der en sidste kategori, som handler om logning for at bekæmpe almindelig kriminalitet. Her må der kun ske logning af begrænsede typer af oplysninger såsom identiteten på abonnenten. Til gengæld må der uden nogen tidsbegrænsning ske logning af disse begrænsede oplysninger. Det skyldes, at sådanne data kun giver meget få oplysninger om en persons privatliv. Derfor kan lagring af disse data ikke betragtes som et alvorligt indgreb (som det eksempelvis er tilfældet med den teledata, som giver mulighed for at tegne et præcist billede af en borger).²³

Det følger af EU-Domstolens praksis, at oplysninger, som er logget til et formål omfattet af en af kategorierne, alene må anvendes til samme formål eller til et formål, som er mere alvorligt. Det vil sige, at hvis teleselskaberne har logget oplysninger af hensyn til statens sikkerhed, så må politiet ikke senere få adgang til oplysningerne i en sag om grov kriminalitet. Det samme gælder, hvis der er iværksat målrettet logning over for en person på grund af mistanke om grov kriminalitet (f.eks. mistanke om organiseret bandekriminalitet). I disse tilfælde må politiet ikke få adgang til oplysningerne i en sag, hvor de mistænker samme person for at have begået almindelig kriminalitet (f.eks. simpelt tyveri). Oplysninger, som er logget for at bekæmpe grov kriminalitet, må til gengæld godt anvendes i en sag, som handler om statens sikkerhed (f.eks. terror), fordi adgangen til oplysninger i denne situation angår et formål, som er mere alvorligt end det formål, som oplysningerne blev indsamlet til.²⁴

Politiets adgang til loggede oplysninger kan illustreres på følgende måde:

UDVIKLING I DE DANSKE LOGNINGSREGLER SIDEN 2002

De første danske regler om logning blev indført i 2002 i kølvandet på angrebet på World Trade Center den 11. september 2001. Reglerne gav justitsministeren adgang til at fastsætte en pligt for teleselskaber til at foretage generel og udifferentieret logning.²⁵ Den første bekendtgørelse om dette trådte i kraft den 15. september 2007, og siden har teleselskaberne været forpligtede til at foretage generel og udifferentieret logning.²⁶ Senest er teleselskaberne blevet forpligtet til indtil 29. marts 2024 at gemme oplysningerne om al kommunikation fra alle kunder i et år.²⁷ Der er mulighed for at forlænge logningspligten med op til et år ad gangen. Logningen er siden 2022 blevet forlænget to gange med et år ad gangen.²⁸

EU-Domstolen har som nævnt i en række domme siden 2014 fastsat krav til, hvornår medlemsstaterne må pålægge teleselskaberne at foretage logning, og hvornår myndighederne efterfølgende må få adgang til de loggede oplysninger. Dommene fastslog, at de tidligere danske logningsregler, som gjaldt indtil marts 2022, ikke var i overensstemmelse med EU-retten og borgernes ret til privatliv. Det skyldtes, at de tidligere danske regler fastsatte generel og udifferentieret logning uden nogen tidsbegrænsning, og uden at det løbende blev vurderet, om formålet med reglerne var så tungtvejende, at det kunne godtgøre indgrebet i borgernes rettigheder.

I 2022 vedtog Folketinget nye regler om logning med henblik på at sikre overensstemmelse med EU-retten. Reglerne trådte i kraft den 30. marts 2022.²⁹

Umiddelbart efter, at reglerne trådte i kraft afsagde EU-Domstolen den 5. april 2022 en dom mod Irland vedrørende de irske logningsregler i en sag, hvor Danmark havde afgivet et tredjepartsindlæg.³⁰ I indlægget argumenterede den danske regering for, at det var i overensstemmelse med EU-retten, at politiet fik adgang til loggede teledata i sager om grov kriminalitet, selvom oplysningerne var indsamlet af hensyn til statens sikkerhed. Sådan som retsstillingen var i Danmark med de nye logningsregler. EU-Domstolen adresserede direkte det danske indlæg og understregede, at de danske regler krænkede borgernes ret til privatliv.³¹

Justitsministeriet vurderede først umiddelbart den 6. april 2022³² og herefter endeligt i et notat fra den 25. maj 2022³³, at dommen fra EU-Domstolen betød, at de danske regler skulle ændres på ny, da de fortsat gav politiet alt for vid adgang til borgernes teledata. Ministeriet har oplyst, at de vil fremsætte et lovforslag med en ændring af reglerne, hvilket endnu ikke er sket.³⁴ Indtil reglerne er blevet ændret, vil de ifølge Justitsministeriet blive administreret på en måde, som overholder EU-retten.³⁵

Imidlertid er der en række menneskeretlige risici ved de nuværende logningsregler, som Justitsministeriet ikke lægger op til at adressere som en del af den kommende ændring af logningsreglerne. Nedenfor gennemgås to centrale områder, hvor de danske logningsregler kan føre til krænkelse af borgernes ret til privatliv og databeskyttelse i strid med EU-retten. Den kommende lovændring bør tage højde herfor.

LOGNING AF HENSYN TIL TERRORBEKÆMPELSE

Det første område, som instituttet finder problematisk, vedrører logning af hele befolkningen af hensyn til terrorbekæmpelse.

Justitsministeren har som nævnt pålagt teleselskaberne at foretage generel og udifferentieret logning i et år fra 30. marts 2023 til 29. marts 2024.³⁶ Det er sket på baggrund af en vurdering fra Justitsministeriet om, at der er tilstrækkeligt konkrete omstændigheder til at antage, at Danmark står overfor en alvorlig trussel mod den nationale sikkerhed. Endvidere er det vurderingen, at denne trussel er reel og aktuel eller forudsigelig i perioden.³⁷ Justitsministeriet vurderer, at logning for en periode på et år overholder de krav, som EU-Domstolen har fastsat. Justitsministeriets vurdering baserer sig på sigtelser, tiltaler og domme om forbrydelser mod statens sikkerhed såsom terror m.v. (straffelovens kapitel 12 og 13) og på vurderinger fra Center for Terroranalyse (CTA), PET, FE og Center for Cybersikkerhed.

Det gælder som det klare udgangspunkt i EU-retten, at generel og udifferentieret logning er forbudt. EU-retten tillader kun ganske undtagelsesvist, at den danske regering indfører generel og udifferentieret logning, hvis tilstrækkeligt konkrete omstændigheder giver grundlag for at antage, at der er en alvorlig trussel mod den nationale sikkerhed, som er reel og aktuel eller forudsigelig. Logning må kun ske for en periode, som tidsmæssigt er begrænset til det strengt nødvendige, hvilket skal kunne godtgøres af myndighederne. Det betyder, at logningen skal ophæves, hvis der ikke længere er en alvorlig trussel. EU-Domstolen har ikke nærmere beskrevet, hvor længe en sådan pligt til generel logning kan gælde. Domstolen har udtalt, at varigheden af hvert enkelt påbud ikke må overstige et forudseeligt tidsrum, men at der kan være mulighed for at forlænge påbuddet. Logningen må dog ikke få en systematisk karakter.

Efter de danske logningsregler skal justitsministeren som minimum en gang årligt tage stilling til, om der er grundlag for at opretholde generel og udifferentieret logning. Instituttet vurderer, at årlige forlængelser af generel og udifferentieret logning fortsat kan risikere at udstrække logningen længere tid end EU-retten tillader, og at logningen kan få systematisk karakter.

Risikoen opstår for det første ved, at justitsministeren to gange har besluttet, at der er grundlag for at logge for et år ad gangen, uden at denne beslutning har været ledsaget af en konkret begrundelse for, hvordan logningen overholder de krav, som EU-Domstolen har fastsat, herunder hvordan et år udgør en periode, der tidsmæssigt er begrænset til det strengt nødvendige.³⁸

Beslutningen har været ledsaget af en vurdering fra Justitsministeriet, hvor ministeriet har valgt at opgøre antallet af sigtelser, tiltaler og domme om forbrydelser mod statens sikkerhed såsom terror m.v. (straffelovens kapitel 12 og 13) for en etårig periode. Samtidig er der et sammenfald i forhold til vurderingerne fra CTA og Center for Cybersikkerhed, der ligeledes foretages for en etårig periode. Sager om terror m.v. og vurderingerne fra efterretningsmyndighederne er relevante ved vurderingen af, om der kan fastsættes pligt til generel og udifferentieret logning. Men der er ikke en direkte sammenhæng mellem dem og de krav, som EU-Domstolen har fastsat til, hvornår medlemsstaterne må iværksætte generel og udifferentieret logning, og hvor længe logningen må opretholdes.

På den baggrund er der efter instituttets vurdering risiko for, at pligten til at logge generelt og udifferentieret ikke er tidsmæssigt begrænset til det strengt nødvendige og derfor krænker borgerens ret til privatliv og databeskyttelse.

Samtidig er der en risiko for, at de årlige forlængelser af den generelle og udifferentierede logning betyder, at logning fortsat har en systematisk karakter. Institutet vurderer, at den generelle og udifferentierede logning i Danmark fra september 2007 og frem til 30. marts 2022 (hvor de nye logningsregler trådte i kraft) har haft en systematisk karakter, da der ikke har været fastsat nogen tidsmæssig begrænsning, og da der ikke er blevet foretaget nogen nødvendighedsvurdering. Når logningspligten forlænges med et år ad gangen først frem til den 29. marts 2023 og senest frem til den 29. marts 2024, er der efter instituttets opfattelse risiko for, at EU-Domstolen vil anse logningen for at angå én samlet periode og nå frem til, at logningen i hele perioden fra 2007 har haft en systematisk karakter og derfor krænker borgerens ret til beskyttelse af privatliv og databeskyttelse.

Her kan det indgå som et moment i vurderingen af logningens systematiske karakter, at CTA i hvert fald siden 2011 har vurderet, at terrortruslen i Danmark har været *alvorlig*, som er det næsthøjeste niveau, som CTA opererer med.³⁹ Selvom bekæmpelse af terror er meget vigtig, og selvom terrortruslen har været alvorlig i en lang periode, må logning ikke antage en systematisk karakter, hvis Danmarks internationale forpligtelser skal overholdes.

- **Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at regeringen og Folketinget i den kommende lov sikrer, at logning af alle borgere alene tillades i ekstraordinære undtagelsessituationer som fastsat af EU-Domstolen.**

LOGNING AF HENSYN TIL GROV KRIMINALITET

Det andet område, som instituttet finder problematisk, vedrører logning af geografiske områder af hensyn til grov kriminalitet.

Rigspolitiet har den 28. juni 2022 pålagt teleselskaberne at foretage betydelig geografisk logning, som må anvendes i sager om grov kriminalitet. Det drejer sig bl.a. om geografisk logning af områder på 3 km gange 3 km, hvor der er en forhøjet risiko for grov kriminalitet.⁴⁰ Rigspolitiet skal som udgangspunkt på årlig basis udarbejde en oversigt over de områder, som teleselskaberne skal logge.⁴¹ Denne oversigt bliver ikke offentliggjort.

Som nævnt tillader EU-retten målrettet logning af både geografiske områder og konkrete personer af hensyn til politiets efterforskning af grov kriminalitet. Den målrettede logning må dog ikke få et omfang, så det svarer til generel og udifferentieret logning, idet denne mere vidtgående form for logning ifølge EU-retten kræver en alvorlig trussel mod den nationale sikkerhed. Den målrettede logning er ikke iværksat på baggrund af en sådan sikkerhedsvurdering. Den er alene iværksat på baggrund af en vurdering af omfanget af grov kriminalitet.

Det er derfor afgørende, at målrettet logning ikke i praksis bliver så omfattende, at det reelt svarer til generel og udifferentieret logning. EU-Domstolen har ikke nærmere fastlagt, hvornår dette sker. Det må dog tillægges væsentlig betydning ved vurderingen, hvor stor en andel af befolkningen, som får logget sine oplysninger.⁴²

Rigspolitiet har foreløbigt vurderet, at geografisk logning vil omfatte mindst 9 % af Danmarks samlede landareal, hvor 3,8 mio. borgere har bopæl svarerende til 65 % af befolkningen. Omfanget af logning kan dog være langt højere, idet det ikke er muligt for Rigspolitiet at beregne, hvor stor en andel af befolkningen, der de facto vil blive omfattet af den geografiske logning. Dette skyldes, at befolkningen dagligt bevæger sig rundt i samfundet og dermed i større eller mindre omfang vil bevæge sig ind i områder, hvor der logges.⁴³ Dette vil betyde, at deres oplysninger logges i den periode, de befinder sig i området, hvilket har betydning for vurderingen af, hvor stor en andel af befolkningen, som får logget sine oplysninger.

Instituttet vurderer, at de danske logningsregler fastsætter ganske lave krav til, hvornår der i et relativt stort område gælder en pligt til logning af samtlige personer. Samtidig fastlægges pligten til at foretage geografisk logning på baggrund af en årlig vurdering af det aktuelle kriminalitetsbillede. Der er således ikke et krav i de danske logningsregler om, at der skal foretages en vurdering af, om det samlede omfang af målrettet logning overholder EU-retten. Denne manglende vurdering skaber efter instituttets opfattelse en risiko for, at den målrettede logning får karakter af at være generel og udifferentieret, hvilket vil være forbudt efter EU-retten.

Samtidig medfører det samlede omfang af målrettet logning efter instituttets vurdering en risiko for, at den målrettede logning bliver lige så indgribende som generel og udifferentieret logning, idet målrettet logning i praksis kan komme til at omfatte så godt som alle borgere i Danmark, hvilket vil udgøre en krænkelse af borgernes ret til privatliv og databeskyttelse.

- **Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at regeringen og Folketinget i den kommende lov sikrer, at logning af borgerne inden for afgrænsede geografiske områder ikke i praksis kommer til at omfatte så godt som alle borgere i Danmark.**

ALTERNATIVER TIL OMFATTENDE INDSAMLING AF BORGERNES DATA

I notatet er behandlet to områder, hvor instituttet vurderer, at de nuværende danske logningsregler risikerer at være i strid med EU-retten. Derfor bør reglerne efter instituttets opfattelse ændres, så omfanget af logning begrænses. Hvis dette sker, vil det ikke betyde, at politiet står uden mulighed for at anvende teledata i sager om efterforskning af grov kriminalitet, idet de danske logningsregler muliggør indsamling af teledata i en række yderligere situationer, hvilket er i overensstemmelse med EU-rettens krav.

Instituttet anerkender, at bekæmpelse af terror og anden alvorlig kriminalitet er af stor vigtighed, og at loggede teledata kan være brugbare for politiet i forbindelse med efterforskning af sådan kriminalitet. Af samme grund er det efter EU-retten bl.a. tilladt at foretage målrettet logning af områder eller personer, hvis logningen kan bistå politiet med at efterforske grov kriminalitet.⁴⁴

Efter de danske logningsregler kan der bl.a. foretages målrettet logning af personer, som er dømt for en forbrydelse med en strafferamme på fængsel i tre år eller mere.⁴⁵

Samtidig er det også efter de danske logningsregler muligt at udstede pålæg til teleselskaberne om at foretage målrettet logning af kommunikationsapparater, personer eller bestemte områder, hvis det kan bistå politiet med at efterforske grov kriminalitet.⁴⁶

Endvidere kan der efter de danske logningsregler foretages målrettet logning af særlig sikringskritiske områder, såsom bro-, tunnel- og færgeforbindelser, trafikknudepunkter og større indfaldsveje, grænseovergange, busterminaler, fjernbanestationer, stationer på bybanen m.v.⁴⁷

Politiet har således en række andre muligheder for at indsamle loggede teledata i situationer, hvor der ikke logges generelt og udifferentieret, og hvor den geografiske logning begrænses. Det særlige for sådanne øvrige muligheder er, at de er tættere knyttet op på en mulig forbindelse til grov kriminalitet, idet der bl.a. er tale om personer dømt for grov kriminalitet, om særlige områder, hvor der er større risiko for, at grov kriminalitet begås, eller om situationer, hvor en domstol har godkendt logning, fordi der har været grund til at antage, at der er en forbindelse til grov kriminalitet.

SLUTNOTER

- 1 Justitsministerens oversendelsesbrev til Folketingets Retsudvalg den 25. maj 2022, afsnit 3, tilgængelig her, <https://www.ft.dk/samling/2021/almindel/REU/bilag/259/index.htm>.
- 2 Justitsministeriet, Notat om betydning af EU-Domstolens dom af 5. april 2022 i sagen C140/20, Commissioner of An Garda Síochána m.fl. for de danske logningsregler samt for de retshåndhævende myndigheders indhentning og anvendelse af loggede oplysninger, 25. maj 2022, side 8, tilgængelig her, <https://www.ft.dk/samling/2021/almindel/REU/bilag/259/index.htm>.
- 3 Forpligtelsen til at logge trafikdata omfatter nærmere bestemte oplysninger om fastnet- og mobiltelefoni, SMS-, EMS- og MMS-kommunikation, oplysninger om udbydernes egne e-mailtjenester og oplysninger om udbydernes egne internettelefonitjenester (IP-telefoni). For den fulde liste af de logningspligtige oplysninger, se forarbejderne til lov nr. 291 af 8. marts 2022 om revision af reglerne om registrering og opbevaring af oplysninger om teletrafik (logning) m.v., de almindelige bemærkninger, afsnit 3.1.3.4., tilgængelig her, <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2022/291>.
- 4 Trafikdata udgør alene en delmængde af, hvad der er omfattet af begrebet "teledata", men teledata anvendes i dette overbliknotat af hensyn til at forenkle sproget som synonym for de oplysninger, som teleselskaberne er forpligtet til at logge. For mere information om teledata se Rigsadvokatmeddelelsen, anvendelse af teledata i straffesager af 30. marts 2022, tilgængelig her, [Anklagemyndighedens Vidensbase](#).
- 5 EU-Domstolens dom i de forenede sager, C-293/12 og C-594/12 (fremover Digital Rights-dommen), 8. april 2014, tilgængelig her, [Digital Rights-dommen](#), EU-Domstolens dom i de forenede sager C-203/15 og C-698/15 (fremover Tele2-dommen), 21. december 2016, tilgængelig her, [Tele2-dommen](#), og EU-Domstolens dom i de forenede sager C-511/18, C-512/18 og C-520/18 (fremover LQDN-dommen), 6. oktober 2020, tilgængelig her [LQDN-dommen](#).
- 6 Lov nr. 291 af 8. marts 2022 om revision af reglerne om registrering og opbevaring af oplysninger om teletrafik (logning) m.v., tilgængelig her, <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2022/291>.
- 7 EU-Domstolens dom i sagen C140/20, Commissioner of An Garda Síochána m.fl. (fremover G.D.-dommen), 5. april 2022, tilgængelig her, [G.D.-dommen](#).
- 8 Justitsministeriet, pressemeddelelse af 25. maj 2022, tilgængelig her, <https://www.justitsministeriet.dk/pressemeddelelse/eu-domstolens-dom-af-5-april-2022-medfoerer-behov-for-aendring-af-de-danske-logningsregler/>.
- 9 Justitsministeriets notat om betydningen af G.D.-dommen, side 8 (se note 2).
- 10 Justitsministeriets notat om betydningen af G.D.-dommen, side 8 (se note 2).
- 11 Tele2-dommen, præmis 98, (se note 5).
- 12 Direktiv 2002/58 om behandling af personoplysninger og beskyttelse af privatlivets fred i den elektroniske kommunikationssektor, 12. juli 2002, tilgængelig her, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:32002L0058&from=DA>. Direktivet er implementeret i dansk ret ved lov om elektroniske kommunikationsnet- og tjenester (teleloven), lovbekendtgørelse nr. 955 af 17. juni 2022, tilgængelig her, <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2022/955>.
- 13 Direktiv 2002/58, artikel 15, og Tele2-dommen, præmis 93-96 (se note 5 og 12).
- 14 Tele2-dommen, præmis 100 og modsætningsvist LQDN-dommen, præmis 157 (se note 5).
- 15 LQDN-dommen, præmis 118 og 119 (se note 5).
- 16 Tele2-dommen, præmis 99 (se note 5).
- 17 Tele2-dommen, præmis 100 (se note 5).
- 18 Tele2-dommen, præmis 89 (se note 5).

- 19 Tele2-dommen, præmis 105 (se note 5).
- 20 LQDN-dommen, præmis 148 og 150 (se note 5).
- 21 LQDN-dommen, præmis 137-138 (se note 5).
- 22 LQDN-dommen, præmis 147-151 (se note 5).
- 23 LQDN-dommen, præmis 157-159 (se note 5).
- 24 LQDN-dommen, præmis 166 (se note 5).
- 25 Lov nr. 378 af 6. juni 2002 om gennemførelse af FN-konventionen til bekæmpelse af finansiering af terrorisme, gennemførelse af FN's Sikkerhedsråds resolution nr. 1373 (2001) samt øvrige initiativer til bekæmpelse af terrorisme m.v., tilgængelig her, <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2002/378>.
- 26 Bekendtgørelse nr. 988 af 28. september 2006 om udbydere af elektroniske kommunikationsnets og elektroniske kommunikationstjenesters registrering og opbevaring af oplysninger om teletrafik (logningsbekendtgørelsen), tilgængelig her, <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2006/988>, bekendtgørelse nr. 381 af 29. marts 2022 om generel og udifferentieret registrering til og med den 29. marts 2023 og opbevaring til og med den 29. marts 2024 af trafikdata, tilgængelig her, <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2022/381>, og bekendtgørelse nr. 337 af 28. marts 2023 om generel og udifferentieret registrering af trafikdata fra og med den 30. marts 2023 til og med den 29. marts 2024 og opbevaring til og med den 29. marts 2025, tilgængelig her, <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2023/337>.
- 27 Bekendtgørelse nr. 337 af 28. marts 2023 (se note 27)
- 28 Bekendtgørelse nr. 381 af 29. marts 2022 og bekendtgørelse nr. 337 af 28. marts 2023 (se note 27)
- 29 Justitsministeriet, pressemeddelelse af 27. september 2021, tilgængelig her, <https://www.justitsministeriet.dk/pressemeddelelse/justitsministeren-vil-med-nyt-lovforslag-om-logning-sikre-saa-effektiv-kriminalitetsbekaempelse-som-muligt/>.
- 30 G.D.-dommen (se note 7).
- 31 G.D.-dommen, præmis 98 (se note 7).
- 32 Justitsministerens orientering af Folketingets Retsudvalg om EU-Domstolens dom af 5/4 2022 i sag C-140/20, Commissioner of An Garda Síochána m.fl., 6. april 2022, tilgængelig her, <https://www.ft.dk/samling/2021/almudel/REU/bilag/224/index.htm>.
- 33 Justitsministeriets notat om betydningen af G.D.-dommen, side 8 (se note 2).
- 34 Justitsministerens oversendelsesbrev til Folketingets Retsudvalg, afsnit 3 (se note 1).
- 35 Justitsministeriets notat om betydningen af G.D.-dommen, side 8 (se note 2).
- 36 Bekendtgørelse nr. 337 af 28. marts 2023 (se note 27)
- 37 Bilag 1 til bekendtgørelse nr. 337 af 28. marts 2023 (se note 27).
- 38 Bilag 1 til bekendtgørelse nr. 381 af 29. marts 2022 og bilag 1 til bekendtgørelse nr. 337 af 28. marts 2023 (note 27)
- 39 Baseret på en gennemgang af PET's oversigt over trusselsvurderinger, tilgængelig her, <https://pet.dk/publikationer/vurdering-af-terrortruslen-mod-danmark>.
- 40 Nærmere bestemt er der tale om områder, hvor antallet af anmeldelser af eller antallet af beboere dømt for grov kriminalitet i et område udgør mindst 1,5 gange landsgennemsnittet opgjort som gennemsnit de seneste 3 år.
- 41 Forarbejderne til lov nr. 291 af 8. marts 2022, de almindelige bemærkninger, afsnit 3.1.3.4 (se note 6).
- 42 G.D.-dommen, præmis 83 (se note 7).
- 43 Svar på spørgsmål nr. 62 til lovforslag om logning, tilgængelig her, <https://www.ft.dk/samling/2021/lovforslag/L93/spm/62/index.htm>.
- 44 LQDN-dommen, præmis 148 og 150 (se note 5).
- 45 Retsplejelovens § 786 b.
- 46 Retsplejelovens § 786 d.
- 47 Retsplejelovens § 786 c, stk. 2.